

Tilburg University

Integriteit blijft lasting voor banken

Graafland, Johan

Published in:
Brabants Dagblad

Publication date:
2015

Document Version
Early version, also known as pre-print

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Graafland, J. (2015). Integriteit blijft lasting voor banken. *Brabants Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mantelzorgers steeds meer ongevraagd ingelijfd

door Ineke Frankenmolen-Bik

‘Mantelzorg; de moderne slavernij van de eenentwintigste eeuw’. Die woorden schoten door me heen als broodnodige tegenhanger van de krantenkop ‘De opgehemelde mantelzorger doet niet altijd wat hij zegt’ (BD 12 februari). Even dacht ik dat die kop op een carnavalskraker zou slaan of een vervroegde 1 april-grap.

Maar bij nadere beschouwing van het artikel bleek het zowaar serieus leesvoer te moeten zijn. Dat ik hier graag even bij wil still staan, heeft alles te maken met het feit dat ik mezelf ook als mantelzorger mag betitelen. Mijn man en ik zijn mantelzorger van onze jongste zoon, die na een zeer ernstig ongeluk negen jaar geleden na een jaar verpleegtehuis en een jaar revalidatie nu in een beschermd wonen-project woont. Wij dachten dat we het, al enige tijd gepensioneerd, wat minder druk zouden krijgen. Niets is minder waar. We hebben de zorg voor de kwetsbare mens in de afgelopen jaren door allerlei bezuinigingen zienderogen achteruit zien gaan.

Ons leven is na zijn ongeluk drastisch veranderd. Naast het omgaan met verdriet hebben we ook ons eigen sociale leven heel erg moeten aanpassen. Zo zijn we gemiddeld 15 tot 20 uur per week bezig rondom onze zoon. En daar zitten vaak onverwachte zaken tussen, die niet in het zorgplan van onze zoon beschreven staan. Die worden dan linea recta verwezen naar de mantelzorger.

Zo kan ik een hele lijst van activiteiten benoemen, maar dan heb ik wel de dubbele ruimte voor dit artikel nodig. Aan de mantelzorger wordt niets gevraagd. Nee, ze hebben het maar te doen, anders gebeurt het niet en heeft de patiënt/cliënt het nadeel. Wij hebben niet, zoals de werknemer, een vaste tijd of een vaste taak. Nee, alle wat er niet gebeurt of niet meer mag gebeuren,

■ ‘Mantelzorgers hebben niet, zoals de werknemer, een vaste tijd of een vaste taak.’ foto Sabine Joosten/HH

wordt gewoon op het bordje van de mantelzorger gelegd. Met de mooiste bewoordingen worden de taken die de zorginstellingen denken te kunnen schrappen in het vergaarbakje ‘mantelzorg’ gedeponeerd. De mantelzorg is geen geplande baan: het is iets wat je overkomt. Alles wat een mantelzorger kan en wil doen is toch meegenomen?

In werkelijkheid wordt de mantelzorger steeds meer ongevraagd ingelijfd. De mantelzorger heeft geen cao en is dus rechteloos. We zien nu dat het beter opgeleid personeel steeds meer verdwijnt en vervangen wordt door lager gekwalificeerde mensen. De mantelzorger moet vaak een duizendpoot zijn om te bereiken dat het leven van een kwetsbare persoon in een instelling zo leefbaar mogelijk blijft.

Beschouw ons geval niet als een uitzondering. Vele mantelzorgers zijn inmiddels te murw om te gaan protesteren.

► **Naast het omgaan met verdriet hebben we ook ons eigen sociale leven heel erg moeten aanpassen**

Ook de opmerking dat men in de verpleeghuizen steeds minder familie ziet, heeft een frís tegenwindje nodig. In deze maatschappij was het toch zo belangrijk dat iedereen aan het werk ging: dus beide partners? Tel daar nog eens de verantwoordelijkheid bij op voor een gezin, dan is het antwoord toch duidelijk. Geen werkgever zal het op den duur pikken dat de werknemer op de gekste tijden en soms onverwacht moet inspringen omdat het protocol van de zorginstellingen het niet toelaat het zelf te doen. Eerst jaagt de overheid iedereen aan het werk en nu wordt de mantelzorg pontificaal bovenop de zorg voor de patiënt/cliënt gezet. Hoe gek moet het worden?

Even nog over de woorden ‘opgehemelde mantelzorger’. Door de overbelasting en de druk die vaak op de schouders van de mantelzorger gelegd wordt, is er kans dat deze eerder gaat hemelen. Dat is véél meer dan de hemel in prijzen. Daarmee wordt het risico voor de mantelzorger op demantie, en daardoor opname in een verpleeghuis, wel kleiner. Mooi meegenomen toch?

Ineke Frankenmolen-Bik woont in Eindhoven en is mantelzorger.

FINANCIËN

Integriteit blijft lastig voor banken

De stroom van klachten over financiële instellingen droogt niet op. Een recent rapport slaat alarm.

door Johan Graafland

De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) maakten vorige week in een gezamenlijk rapport bekend dat Nederlandse financiële instellingen nog steeds niet voldoende hebben gedaan om risico’s op manipulaties van benchmarks tegen te gaan. Alhoewel DNB en AFM constateren dat een aantal instellingen al verbeteringen hebben doorgevoerd, zijn de interne beheersingsmechanismen en de integriteit nog onvoldoende.

Benchmarks zijn standaarden om de waarden van financiële producten te bepalen. Een bekend voorbeeld is de Libor standard (London interbank offered rate). Dat is de rente die banken bij onderlinge leningen aan elkaar rekenen. Deze wordt elke dag berekend op basis van een overzicht van rentes die 16 grote banken zeggen te betalen over hun leningen. De conclusie van het AFM-DNB rapport is op zijn minst verbazend. Men zou immers verwachten dat na de zeer hoge boete van 774 miljoen euro die de Rabobank kreeg opgelegd voor haar betrokkenheid bij de Libor-affaire bestrijding van dit soort risico’s topprioriteit 1 zou zijn geworden van Nederlandse financiële instellingen. DNB en AFM constateren echter na data-analyse, round tables, enquêtes en interviews met medewerkers uit financiële instellingen dat het bewustzijn van de risico’s weliswaar is toegenomen, maar dat de meeste financiële instellingen in

Nederland toch vrij laks zijn en pas laat in actie zijn gekomen om hun betrokkenheid bij benchmarks te inventariseren en de interne beheersingsstructuur te verbeteren.

Maar het rapport wekt ook om een andere reden verwondering. Dat blijkt uit de reactie van de banken en haar vertegenwoordiger de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). In hun ogen heeft het bankwezen juist al veel gedaan om deze risico’s te verminderen door interne controlemechanismen aan te scherpen. En dat in nauw overleg met DNB, die vorig jaar in november zelf nog opmerkte dat banken bovenop dit onderwerp zitten.

Voor mij als outsider blijft het gissen hoe dit te interpreteren. Misschien heeft de AFM DNB teruggefloten omdat zij contra-indicaties heeft ten aanzien van de voortvarendheid en grondigheid waarmee banken het probleem aanpakken? Of misschien heeft DNB zelf geconstateerd dat met haar geruststellende signaal in november de inspanning bij banken is teruggezaakt, nu zij kennelijk

“ **Uitdaging om criminele circuits binnen bankwezen effectief af te breken, is dus heel erg groot**

■ ‘Volgens de NVB heeft het bankwezen juist risico’s verminderd door interne controlemechanismen aan te scherpen.’ foto Rob Huibers/HH

toezichthouders hebben kunnen overtuigen dat zij genoeg doen en de reputatie derhalve veilig is gesteld. Kennelijk wil DNB met dit contra-signaal de zaak weer opporren?

Eén ding weet ik wel: de praktijk laat zich niet zo gemakkelijk veranderen. Zeker waar het subcultuur betreft waarbij het aantal insiders heel beperkt is en outsiders effectief geweerd kunnen worden (het DNB-AFM rapport spreekt over codetaal, zogenaamde *slang*, door handelaren die betrokken

zijn), kunnen misstanden binnen organisaties zeer hardnekkig zijn. AFM en DNB adviseren verschillende *good practices*, zoals medewerkers stimuleren integriteitsschendingen intern te melden. Maar verwachten wij echt dat medewerkers die tot de *inner circle* behoren en daar de voordelen van plukken, zo gemakkelijk eruit stappen en anderen aangeven? Hoelang heeft het niet geduurd voordat de bouwfraude naar buiten kwam? De uitdaging om dit soort crimi-

nele circuits binnen het bankwezen effectief af te breken, is dus buitengewoon groot. Ook een andere *best practice* die DNB en AFM in hun rapport banken voorhouden – integriteit in prestatie – loon betrekken – ketst om die reden wellicht af op de harde realiteit. Als bankmedewerkers veel meer kunnen verdienen met handelingen die daarmee in strijd zijn, is het water naar de zee dragen. De verwarring die bij de banken is toegeslagen naar aanleiding van

de tegengestelde signalen van DNB is typerend voor de meer algemene situatie dat het nog steeds moeilijk is om inzicht te krijgen in waar de banken ethisch staan. Ik geloof best dat banken het oprecht menen als zij stellen dat zij er alles aan doen om de integriteit van medewerkers en processen te verhogen en normvervaging tegen te gaan. En voor 90 procent zal het ook zeker werken. Ik ken genoeg mensen in de financiële sector in wie ik vertrouwen heb.

RAPPORT AFM EN DNB

- Financiële instellingen moeten meer maatregelen nemen om een nieuwe Liboraffaire te voorkomen. Bij dat schandaal, dat in 2013 aan het licht kwam, manipuleerden banken rentetarieven.
- Maar ook valutakoersen en grondstoffenprijzen brengen risico’s met zich mee die de instellingen nog onvoldoende beheersen.
- De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) verwachten dat professionele marktpartijen de risico’s van manipulatie met deze ‘benchmarks’ onderkennen en beheersen en actief werk maken van een culturomslag.
- De AFM heeft sinds dit jaar de bevoegdheid op te treden tegen manipulatie van benchmarks. Behalve het opleggen van bestuurlijke boetes is nu ook strafvervolgving mogelijk.

Tegelijkertijd krijg ik ook andere signalen. De stroom van klachten van klanten over financiële instellingen droogt helaas nog niet op. Integendeel. Recentelijk sprak iemand mij na een lezing aan over zijn frustraties over het ethisch gehalte van banken. Het bleek een insider uit de financiële sector die op hoog niveau werkzaam was geweest bij een grote bank. Zijn bevinding was dat als ethiek te lastig wordt, men liever de andere kant opkijkt, ook de topmen. Met dit soort tweestrijdige signalen over het ethisch gehalte van het bankwezen zullen wij waarschijnlijk nog lang in dubio blijven of de financiële sector nu wel verantwoord bezig is of misschien toch fundamenteel onbeheersbaar blijft.

Johan Graafland is hoogleraar Economie, Onderneming en Ethiek aan Tilburg University

Lezersbrieven

Brieven (niet langer dan 200 woorden) richten aan: **Opinieredactie Brabants Dagblad**, Postbus 235, 5201 HB Den Bosch of **opinieredactie@bd.nl**

Gaswinning

Terwijl Groningen langzaam lijkt weg te zakken in de grond en de politici over elkaar heen buitelen over wel of niet de gaskraan open, is het misschien tijd geworden om eens heel goed na te denken. Hoe nu echt verder? Misschien is het wel een goed moment om eens te overwegen om bijvoorbeeld iets anders te gaan ondernemen op het vlak van onze landelijke energievoorziening. Als we op deze voet doorgaan ontstaat er vanzelf een prachtig groot meer voor waterrecreatie op de plek waar we ooit gas wonnen. Als we onze gewoonten niet aanpassen en ongebreideld CO2 blijven produceren, dan zal de rest over niet

Gaswinning (2)

Als ze het windmolenpark schrappen en stoppen met geld aan de ondoorzichtige ontwikkelingshulp te schenken, zijn de kosten voor het stutten van Groningen in een keer gedekt!

J.H. Kuipers
Heesch

■ ‘In Kopenhagen is men nog steeds in shock vanwege een aanslag door een extremistische gek.’ foto Hollandse Hoogte

Gekke wereld

Zomaar een avond NOS journaal op carnavalsmaandag. Italië komt om in de vluchtelingen en een paar dagen eerder zijn er honderden vluchtelingen op zee verdronken. Mensensmokkelaars nemen

de Italiaanse hulpverleners onder vuur. De EU praat opnieuw met Griekenland over de enorme schuldenlast. Het overleg mislukt. Het zal ons wel weer miljarden gaan kosten. Ondanks de wapenstilstand in de Oekraïne worden er nog steeds mensen doodgeschoten. Partijen

geven elkaar de schuld. In Kopenhagen is men nog steeds in shock vanwege een aanslag door een extremistische gek. Steeds meer 13- en 14-jarigen geraken in het ziekenhuis vanwege coma-zuipen. Een wethouder die de ouders aansprakelijk wil stellen, krijgt geen steun. Een VVD-Kamerlid heeft meerdere malen foutieve declaraties ingediend maar zowel onze premier als de fractievoorzitter in de Tweede Kamer vinden dat de krant het voorval teveel heeft opgeblazen. Ze willen hem niet laten vallen maar volgens mij is het gewoon diefstal of fraude. In wat voor wereld leven we eigenlijk?

Overall worden mensen afgeslacht, politici zijn niet te vertrouwen, duizenden mensen in vluchtelingenkampen en wereldwijd sterven er honderden kindertjes per dag vanwege de honger. Gekken bedreigen ons en maken dat wij ons steeds angstiger gaan voelen. Moet ik nog blij zijn dat ik kleinkinderen heb die nog 60 of 70 jaar op deze planeet zullen verblijven?

Hoeveel gekker kan de wereld nog worden?

Wie het weet mag het zeggen.
Daan Meijer
Oss

Macht van het EPD

Daar ik niet wil dat alle werkers in de Nederlandse gezondheidszorg mijn persoonlijk medisch dossier via het elektronisch patiëntendossier (EPD) kunnen inzien en daarom mijn huisarts geen toestemming verleen om mijn dossier aan derden ter inzage te geven, kan of mag bij zijn afwezigheid zijn vervanger zonder inzage in mijn dossier geen recepten voor mij uitschrijven en mag de apotheker mij geen medicijnen verstrekken, althans, dat werd mij verteld. Ook niet als ik die medicijnen al jarenlang gebruik, hetgeen mijn apotheker direct in zijn administratie kan nagaan. En als zonder die medicijnen mijn lichaam ernstige schade zou kunnen ondervinden, in het ergste geval ik zelfs zou kunnen

overlijden. Dus in het ergste geval beslist het EPD over leven of dood van een patiënt. Het EPD is een machtsmiddel geworden om patiënten te dwingen hun privacy op te geven.

Dat een particuliere organisatie zoveel macht bezit, vind ik een hemeltergend onrecht en doet mij denken aan een totalitaire staat.

Toon Kersten
Oss

Declaraties Verheijen

VVD-Kamerlid Verheijen, die uiteraard op de hoogte was van de integriteitsregels, opgesteld in 2013, heeft die gewoon en bewust aan zijn laars gelapt, anders gezegd, met voeten getreden. Dat is gewoon fraude en kan niet worden afgedaan als dat het om kleine bedragen ging (een fles wijn van 275 euro declareren is bijkbaar klein). Toen dat aan het licht kwam, relatievevonden Mark Rutte en Halbe Zijlstra, die natuurlijk ook op de hoogte waren van de integriteitsregels, stante

■ Halbe Zijlstra foto Peter Hilz/HH

pede zijn gedrag en vonden verontschuldigen voldoende en sloegen de mantel van de liefdevol over hem heen. Er komen verkiezingen. Ze namen daarbij een groot risico straks te worden teruggefloten hetgeen ook gelukkig is gebeurd nu de VVD volkomen terecht een integriteitsonderzoek instelt. Ik ben benieuwd

naar de uitslag die naar ik hoop niet in de doofpot verdwijnt maar in public bekend wordt. Het is een getuigenis van armoede als het om een voorbeeldige politiek gaat voor Jan met de pet.

Jan van Drie
Oss

Winkels

Voor winkels, die nog proberen hun zaak te redden, zal het op één groot fiasco uitlopen. Want het blijft niet alleen bij V&D en Blokker. De Schoenenreus is dicht en de Hema en Bijenkorf zullen spoedig volgen. In alle steden is een enorme leegloop van alle soorten zaken. Via internet bestellen is de oorzaak van alle ellende. Dit is de schuld van directies, die dachten hiermee rijk te worden, maar zij zien nu, te laat, dat het personeel moet boeten. De enige oplossing is logisch: internet kopen voorgoed stoppen, winkels stromen weer vol.

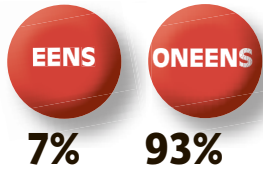
Cas Heijlen-Caspers
Sleeuwijk

De Kwestie

De Kwestie van gisteren
leverde 672 reacties op

Alsnog de imams weigeren is een verkeerde beslissing

De Kwestie van vandaag:
Onnodig dat VVD'er Verheijen zijn werk tijdelijk neerlegt

Reageren? Op de internetsite **bd.nl** kunnen bezoekers hun antwoord op de Kwestie beargmenten. Of via mail: **kwestie@bd.nl**